

seu *DFa*. «les llavors d'una tomata, també en altres fruites semblants; una *vinça* de rapa»; tanmateix també està d'acord amb el sentit que subratlla J. G. M.

A aquest, a l'escorxadador de Val. li dicta un que escorxava un bou mort: «les *v*. són el teixit blanc que unix la pell a la carn en un bou: quan se li lleva la pell, la carn queda recoberta d'una pelleta blanca adherida, que és la *vinça*» (1960). Per la seva banda ell coneixia des de jove els «botifarrons de la *vinça*», embotit barat, menjat per gent modesta (sovint en tavernes o se n'atipaven tot bevent). Li ho confirma un de la Font de la Figuera: ho diuen perquè es fan de carn i greix consistents en els desperdicis, que tot fent l'embotit de qualitat es van tirant en un llibrell, units amb *vinces* (1956). Ell mateix m'escrivia caracteritzant la literatura barata, ja superada pels valencians, com la de MGadea «a qui semblava que havia de ser a base de coses ben valencianes, com les botifarres en oli, els botifarrons de la *vinça*, les espardenyas de veta, o la brusa negra» (1955); les *vinces* són els lligaments de totes les parts blanques dels budells i altres vísceres o vasos (1954); també en el pernil, unes tiretes que separen uns músculs dels altres, dures de rosegat: n'està ple sobretot el garró del pernil o cuixot (1955).

Altrament, en els vegetals, el mot també és d'ús general, i segons ell el que designa pròpiament són els petits filaments blanquinosos de l'interior del tomàquet o pebrot (*pimentó*) que sostenen les llavorettes i les uneixen a la molla o polpa del fruit; també es diu de l'anficós i fins del meló; i també en el pèsol i en la fava es diu dels filaments molt petits que les enganxen a la tavella. Reconeix que també es diu de les llavorettes mateixes, si bé ho troba menys propi i insisteix que ve per extensió d'allò: hom diu que el *pimentó* té massa *vinces*. I així és com es pogué passar d'una cosa a l'altra.

Personalment puc testificar pels meus parents d'Almeria (1936, 1941 ---) que en aquelles muntanyes *binças* són les llavorettes del tomàquet i creien que encara és més propi del pebrot. A Múrcia, GaSoriano (s. v. i supl.) identifica *binça* amb la *binsa* d'Escrig. Zamora Vicente atribueix *binça* «simiente del pepino, tomate, pimiento etc.» no sols a Albacete sinó també a «Mèrida y su comarca».

En el CpTarr. *vinça* és «fibra de la soca d'un arbre», «*vincetes*: tires, ratlletes de sota els bolets, de la fusta» (BDC VI, 51), i en el vocabulari de la terrisseria de la Selva del Camp són «les estratificacions argiloses; *vinça bona*, la capa argilenta utilitzable» (BDC IX, 82).

D'altra banda hi ha una variant *brinsa*, que fins i tot té en alguns sentits, major extensió geogràfica. A la carnisseria dels meus avis paternals, alt-empordanesos, que, en casar-se, l'establiren a Bna. (1862), la *brinsa* (PCoromines, 1933) era el diafragma dels animals que tallaven per vendre'n la carn. B. Llobr. *brinsa* «llenca de carn» (StVicenç dels Horts) *AlcM*. Variant que amb el sentit vegetal s'estén molt al NE. i al S.: Vallespir *una brinsa* una branqueta que veiem penjant d'un arbre (Ceret, 1959); Aràbia anotava «*brinsa*: brossa» en

el capítol de la seva *Misc. Folk.* (p. 163) dedicat a Tortosa i Ribera d'Ebre; del baix Urgell consta la *brpel* verb *azbrinsá* (infra). En fi Escrig (1851) admeté també *brinsa* com a variant sinònima del seu *binsa*, i així mateix de *brisa* («orujo, cascà»). És clar que la forma en *br-* és deguda a contaminació, potser en part deguda a *brisa*, però certament i més que res a la de *BRI* i les seves variants catalanes i castellanes.

Que això ha existit en aragonès en tenim notícia pel verb (infra), però el *DAut.* dona arag. *binza* en el sentit de «pel·lícula en la cebolla o en el huevo», amb l'adhesió de Boro; si bé aquest en una variant *bienza*, que no estant confirmada enlloc ha de ser poc estesa, i deguda a ultracorreció (pels mots com *ariesta/arieta*, *astiella/astilla*). Els treballs de Badia i d'Elcock recullen en *binça* a l'arag. de Bielsa i Torla per a 'ou sense closca'.

És natural, doncs, que n'hi hagi prolongació fins al basc i en part en les dues variants *b-* i *br-*: Mitxelena cita junts *brintza*, *printza* i *mintx*, *pintz* «pel·lícula, membrana», «astilla, brizna» (*BSPAP* X, 10); Séguy (*Orbis* I, 390-1) junt amb Rohlfs (*Le Gc.*, p. 38n.), amb el bc. *pintza* «membrane qui enveloppe l'œuf ou la châtaigne» hi acompanya un bearn. *pinsà* «œuf sans coquille», amb variants *prinsà*, *brinsà*. En el Bearn extrem-O. hi ha *pinsà* «coquille» a Urt, *dap pinsà* a Labastide-Clairence, i pron. *phintsa* en el basc d'aquesta vila baix-navarresa per «œuf sans coquille», i *dap brinsà* en part de les Landes (Albret i Born), *ALGc* II, 443; d'altra banda *pinsà* (bc. *phintsa*) en el sentit de «ampoule» a Labastide-Cl. poble bilingüe (*ALGc* IV, 1242).

El pas de *b-* a *p-* s'explica en fonètica normal basca, sobretot tractant-se d'un manlleu del romànic (és doncs probable que al bearnès li hagi arribat des del basc); com que també *b- > m-* és corrent en basc, no hi ha objecció fonètica contra l'afegiment de *mintz*; però aquí és possible, i més aviat probable, que es tracti d'una arrel basca a separar, sigui del tot o admetent-hi contaminació: el mateix Mitxelena (*Apellidos Vcos.*, § 631) combina bc. *mintz* «membrana, pel·lícula» amb *zumitz* «fleje», «especie de mimbres», que ja fóra ben inversemblant mirar com a manlleu del romànic. ¿Potser *mintz* < *pintz* sota la influència de *zumitz*?

El verb *esvinçar*, *envinçar-se* és tant o més conegut i general que el substantiu, i té sens dubte caràcter més etimològic. Del verb, però, sols tenim documentació moderna, i quasi només catalana. No recollit fins al Lab. 1840: «esvinsarse: desvencijarse»; i al *DAG.*: «després de fer la pintura d'un castell tot *esvinsat* 'trecat', cita del val. T. Llorente; i d'un gironí de 1884: «murs forts com los té Girona / no se'n trobaran pas may, / que quan guerrejant *se esvinsan*, / se refan ab pits de braus».

N'hi ha variant fonètica, local i secundària, en *-z* (per contaminació de *enfonzat*, *esbotzat* etc.) «*esvinzar-se*: trencar-se, malaltia»; «*esbinzat*: herniat, trencat». I a Badalona «el qui queda tort per tenir dolor a l'espina dorsal» (cf. *esquinçat* on hi ha evident contac-